

re cer cat

2025

Montblanc

Plaça de Sant Francesc

del 8 a l'11 de maig

*Jornada de cultura i recerca local
dels territoris de parla catalana*

CONFERÈNCIES PROJECTES AUDIOVISUALS LLIBRES EXPOSICIONS ACTIVITATS DEBATS PREMIS PRESENTACIONS ESPECTACLES

ENTRADA LLIURE

per a més informació:
www.irmu.cat

Organitzen:

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

CCEPC
Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana

Federació d'Ateneus
de Catalunya

CENTRE D'ESTUDIS DE
LA CONCA DE BARBERÀ

AJUNTAMENT
DE MONTBLANC

Hi col·laboren:

Centre d'Història Natural
de la Conca de Barberà

Consell Comarcal
de la Conca de Barberà

SETMANA
MEDIJEVAL
D'SANT JORDI
MONTBLANC

MUSEU
TERRA

Ajuntament de
Santa Coloma de Queralt

Generalitat de Catalunya
Departament de Recerca
i Universitats

Diputació Tarragona

MCCB | Museu Comarcal
de la Conca de Barberà

oficina jove
de la Conca de Barberà

ÒMNium
LLUENÇA CULTURA PAIS

Guia de
Montblanc

ACBS
ASSOCIACIÓ CULTURAL
BARCELONESA
SANTA COLOMA DE QUERALT

FUNDACIÓ PRIVADA
MUTUA CATALANA

FUNDACIÓ
IRLA

Amb el suport de:

El Recercat és la jornada de cultura i recerca local dels territoris de parla catalana. Té un doble objectiu: ser un punt de trobada anual de centres d'estudis i ateneus i esdevenir un espai de projecció de l'activitat ingent d'ambdós col·lectius, peces clau en el mosaic que configura el conjunt de la cultura catalana.

L'edició d'enguany té també com a objectiu arribar a nous públics i obrir-se a la interacció amb altres col·lectius.

FIRA RECERCAT

Lloc: plaça de Sant Francesc

La carpa estarà oberta:

Divendres 9 de maig:	de 17.30 a 21.00 hores (obertura al públic)
Dissabte 10 de maig:	de 10.00 a 14.30 hores i de 17.00 a 21.00 hores (obertura al públic)
Diumenge 11 de maig:	de 10.00 a 14.00 hores (obertura al públic)

La inauguració, que anirà a càrrec de les autoritats, tindrà lloc el dissabte **10 de maig a les 10 del matí**.

L'espai de la fira està situat a l'interior d'una carpa de 300 m². Els estands s'organitzen per espais territorials (Barcelona, Penedès, Tarragona, Terres de l'Ebre, Girona - Catalunya del Nord, País Valencià, Illes Balears - l'Alguer i Lleida - la Franja - Andorra) i al seu interior es podran trobar les novetats editorials de la recerca local i comarcal del conjunt dels territoris de parla catalana i també l'espai de llibreria on es poden adquirir aquestes publicacions.

Com en edicions anteriors, es podrà visitar una mostra dels projectes més destacats dels centres i instituts d'estudis locals i comarcals i dels ateneus participants.

A més a més, enguany comptarem amb un dinamitzador de l'espai, Carles Guillot, que convidarà els assistents a participar en les diferents activitats del programa, a generar sinergies i a interactuar en diferents modalitats.

Novetats a l'interior de la carpa

- Un **espai jove** amb pòsters vinculats a les recerques que s'hagin fet en el marc de premis, beques o ajuts a la recerca convocats des de les entitats.
- La possibilitat de deixar comentaris o el contacte en cas que us interessi contactar amb el centre o l'investigador responsable de la recerca.
- Espais per connectar idees.

- Punts de relació amb projectes que puguin ser d'interès per als participants com Amical Wikimedia i la Fundació PuntCAT, o un punt dedicat al Carnet RCAT amb la presència de les institucions i les empreses que s'hi ha volgut vincular, que podríem denominar **Espai Connexions**.

EXPOSICIONS

- **«Ateneus: architectures»**, Federació d'Ateneus de Catalunya (**convent de Sant Francesc**)

La mostra vol apropar el visitant a l'estudi i l'anàlisi de certs aspectes de l'arquitectura dels ateneus per tal de mostrar-ne la riquesa patrimonial, posar en valor la singularitat de l'espai i la construcció, i enllaçar-ho amb l'activitat associativa, passada, present i futura.

Inauguració: dissabte 10 de maig a les 12.45 hores.

- **«Pedra sobre pedra. Construccions de pedra seca a la Baixa Segarra»**, Associació Cultural Baixa Segarra (**convent de Sant Francesc**)

Aquesta exposició, creada per l'Associació Cultural Baixa Segarra (ACBS), proposa un recorregut per les construccions tradicionals de pedra seca de la Baixa Segarra, una tècnica ancestral que ha modelat el paisatge d'aquesta zona. Els plafons presenten diferents tipus d'estructures de pedra seca, com ara els bancals, els marges i les rampes que sostenen els terrenys; les barraques i les cabanes que ofereixen refugi i aixopluc; els murs que delimiten espais, i les estructures per emmagatzemar aigua, elements essencials en un entorn de secà. També es mostren els elements dedicats a l'acumulació de pedres, així com els destinats a les activitats econòmiques tradicionals. A través d'aquestes construccions, l'exposició convida a descobrir la saviesa d'una tècnica en perfecta harmonia amb la natura i a reflexionar sobre el pas del temps en aquestes construccions humils però essencials per al paisatge i la vida rural.

Inauguració: dijous 8 de maig a les 18.30 hores.

- **«El País d'Estellés, l'Estellés del País»**, Federació d'Instituts d'Estudis del País Valencià (**claustre del convent de Sant Francesc**)

La Federació d'Instituts d'Estudis del País Valencià vol sumar-se a l'Any Estellés (centenari del naixement de Vicent Andrés Estellés) amb un projecte que ajudi a evidenciar la importància de la seva obra i l'impacte que tingué —i encara té— en la societat valenciana.

Inauguració: divendres 9 de maig a les 18.00 hores.

- **«Joan Amades: la memòria del poble»**, Associació Cultural Joan Amades (**Museu Comarcal de la Conca de Barberà**)

És una exposició per descobrir de prop la persona i l'obra del folklorista català Joan Amades i Gelats. Diverses notes autobiogràfiques combinades amb una selecció de fotografies, il·lustracions i un breu discurs narratiu serveixen per descriure l'home que preservà de l'oblit molts dels costums i les tradicions populars del nostre país.

Visitable des del divendres 9 de maig en horari d'obertura del Museu.

PRESENTACIONS

Lloc: Museu Comarcal de la Conca de Barberà

Divendres 9 de maig de 10.00 a 14.00 hores (Museu Comarcal de la Conca de Barberà)

Recercat Jove

En l'edició d'enguany ens hem proposat generar una sèrie d'iniciatives adreçades a un públic més jove amb l'objectiu de posar en valor els estudis locals i les possibilitats que els ofereixen.

- Seminari JIEL (Congrés de Joves Investigadors en Estudis Locals)

Espai de treball dels coordinadors i els representants del comitè científic del congrés, que serà el punt de partida de la segona edició del Congrés de Joves Investigadors en Estudis Locals.

- «Aprendre»

Programa proposat amb l'objectiu de compartir accions que apropin el món de la cultura i la recerca local a l'àmbit educatiu formal. Hi ha diverses maneres de fer-ho i us en presentem algunes.

- Presentació del recurs educatiu ***La clau ets tu. Jocs dels pobles imaginats.***
- Presentació del ***Joc de memòria: biodiversitat al bosc de Poblet***, del Centre d'Història Natural de la Conca de Barberà.
- Presentació dels premis i les beques convocats des dels centres d'estudis i del Premi de Recerca Jove Ramon Muntaner.
- Presentació del programa ***«Apropa't»*** a càrrec d'Anna Catà, responsable del programa.

En acabar, visita a la carpa de la plaça de Sant Francesc i obsequi per als participants.

Divendres 9 de maig de 18.30 a 20.30 hores (Museu Comarcal de la Conca de Barberà)

Mosaic Recercat: mostra d'audiovisuals «La tradició des de la contemporaneïtat»

En aquesta ocasió ens centrem en la importància de recuperar la memòria des de la contemporaneïtat i per fer-ho posem el focus en diferents experiències en què els oficis antics recuperen el seu protagonisme des d'una mirada actual.

1) Comerços i oficis, què hi havia?

Audiovisual realitzat en el marc del projecte intergeneracional «Aprenem junts» de Pira. Recuperació de la memòria oral de la gent gran de Pira (selecció de fragments).

Hi intervindran: Gemma Rosselló, del Servei de Cultura i Joventut de l'Oficina Jove, acompanyada de Josep Pijoan Farré i Mar José Guerrero, participants del documental.

2) ***Un llenguatge oblidat. Recuperant els tocs manuals de les campanes de Catalunya***

Documental dirigit per Àlex Mas Alcoberro, amb guió de Xavier Pallàs Mariani, i realitzat amb el suport de la Generalitat de Catalunya.

La producció explora el ric patrimoni sonor i cultural vinculat al toc manual de campanes, que reflecteix un llenguatge local i únic que varia a cada regió. A través del testimoni de persones vinculades al toc manual de campanes, es repassa la història d'aquest patrimoni i es reflexiona sobre l'abandonament d'aquesta tradició amb la desaparició de la figura del campaner i la mecanització de les campanes. A banda d'un valor immaterial, també es posa en relleu el gran valor artístic i històric de les campanes.

Tot això queda reflectit en un llenguatge acumulat i transmès oralment durant moltes generacions de campaners, que, malauradament, ha patit un procés de declivi en les darreres dècades. No obstant això, l'any 2022 s'inscriu a la Llista Representativa del Patrimoni Cultural de la Humanitat per la UNESCO. Per la preservació d'aquest patrimoni, a Catalunya destaca el procés de creació d'una Escola de Campaners a la Vall d'en Bas, un projecte pioner per formar nous campaners i garantir així la continuïtat d'aquest ofici.

Hi intervindrà: Àlex Mas, director del documental.

3) ***Roques***

Documental produït per El Brogit - Centre d'Estudis de Castellbell i el Vilar (selecció de fragments).

El documental explica la vida dura de les matonaires, dones que han estat autèntiques roques: estoiques a casa i fermes al mercat i l'abadia. Filles, mares, esposes; totes elles pageses, venedores i elaboradores del seu tresor més preuat: el mató. Una vida que ara ha estat rescatada de l'oblit gràcies a la recuperació de la memòria històrica de les últimes matonaires d'un món que desapareix.

Hi intervindran: Carles Cornadó, en representació de El Brogit - Centre d'Estudis de Castellbell i el Vilar, i Anna Oliveras, membre també de El Brogit i coguionista del documental.

Moderadora de la sessió: Sara Ubach, investigadora de la Universitat de Lleida i coordinadora del II Congrés de Joves Investigadors en Estudis Locals.

Dissabte 10 de maig (Museu Comarcal de la Conca de Barberà)

10.30-12.00 hores. Patrimoni a debat: reflexions des de la societat civil (Museu Comarcal de la Conca de Barberà)

Es tracta d'un espai de debat i reflexió amb l'objectiu de fer una aproximació al patrimoni des dels centres d'estudis.

- «Patrimoni i societat civil. El paper de les entitats en relació al patrimoni»

Ens proposem abordar com definir l'aproximació singular i necessària que des de la societat civil, principalment l'organitzada en forma d'entitat, es fa envers el patrimoni, entès en un sentit ampli. Reflexionarem sobre la mirada diferencial que poden aportar i el paper que tenen i que poden tenir en el seu coneixement, posada en valor, protecció i defensa.

Hi intervindran:

- Eduard Trepà, coordinador tècnic d'ARCA i membre del Centre d'Estudis del Segrià.
- Kika Coll, especialista en patrimoni de Mallorca.
- Miquel Àngel Fumanal, especialista en art i patrimoni cultural i president del Patronat d'Estudis Històrics d'Olot i Comarca.
- Albert Carreras, responsable d'acció cultural i educativa, exposicions temporals i activitats culturals del Museu Terra.
- Moderadora: Pepa Subirats, gestora cultural.

Comptarem amb una relatoria gràfica a càrrec de l'artista Clara-Tanit, que farà un mapa conceptual de la taula rodona.

12.00 hores. «Fundació.cat. Defensem la nostra forma de ser en digital», a càrrec de Joan Abellà, director general de la Fundació PuntCAT (Museu Comarcal de la Conca de Barberà)

12.15 hores. Presentació de la II edició del Congrés de Joves Investigadors en Estudis Locals (Museu Comarcal de la Conca de Barberà)

12.45 hores. Inauguració de l'exposició «Ateneus: architectures» (convent de Sant Francesc)

17.00-18.00 hores. Visita al campanar i actuació de toc de campanes (església de Santa Maria)

18.15-18.30 hores. Presentació de La Bressola, escoles associatives de la Catalunya Nord a càrrec de Geoffroy Lourdou, de l'Associació d'Amics de la Bressola (**Museu Comarcal de la Conca de Barberà**)

18.30-20.30 hores. Mosaic Recercat: presentació de projectes (Museu Comarcal de la Conca de Barberà)

- **Tradició i modernitat:** «Confraries i festivitats populars a Puigcerdà (segles XVI-XVIII) i la seva evolució fins als temps actuals. Proposta d'un calendari festiu tradicional», a càrrec de Josep Maria Prat de l'Institut d'Estudis Ceretans, i «El breakdance com a expressió de cultura popular juvenil i urbana a la ciutat de Barcelona», a càrrec de Livia Motterle de l'Institut Català d'Antropologia.
- **La gestió de l'aigua:** «Els sistemes hidràulics tradicionals de la vall d'Àger», a càrrec de Jesús Brufal Sucarrat de la Fundació Arnau Mir de Tost, i el «Projecte d'estudi de les aigües emergents a Santes Creus i a la seva planta d'aigües minerals», a càrrec de Narcís Carulla del Centre d'Estudis del Gaià.
- **Recuperació de trajectòries de dones:** «La pintora Paquita Bonifàs Aubareda (1906-2000). Patrimoni Humà», a càrrec d'Aïda Sànchez de l'Institut d'Estudis Vallencs, i «Maria Mercè Marçal: del poema a la cançó. Gaudis artístics a partir d'itineraris lectors amb recreacions musicals», a càrrec de Pere Poy de la Societat Catalana d'Història Cultural.
- **El joc basat en estudis locals com a recurs educatiu.** Presentació del recurs educatiu *La clau ets tu. Jocs dels pobles imaginats* i presentació del *Joc de memòria: biodiversitat al bosc de Poblet*, del Centre d'Història Natural de la Conca de Barberà.
- **Projecte de pàgina web Somentitats**, de la Federació d'Ateneus de Catalunya amb la col·laboració de l'Institut Ramon Muntaner i el grup ISOCAC de la Universitat Rovira i Virgili.

Conductora de l'activitat: Núria Sauch, tècnica de l'Institut Ramon Muntaner.

En l'espai de les presentacions hi haurà un mural per cada sessió perquè les persones participants puguin deixar-hi les seves aportacions.

LLIURAMENT DELS PREMIS RECERCAT
--

Dissabte 10 de maig a les 13.30 hores

Lloc: sala de les Corts Catalanes, convent de Sant Francesc

Presentació a càrrec de la periodista Candela Figueras.

Inclou l'actuació de Pau Alabajos i Ferrer, cantautor, qui interpretarà tres cançons creades sobre la base de poemes de Vicent Andrés Estellés que ha musicat.

ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

Divendres 9 de maig

22.00 hores. «Jo soc aquell que va matar Franco», de Joan-Lluís Lluís. Lectura-debat

Lloc: plaça de Sant Francesc.

Es proposa una lectura de fragments, una conversa entre l'autor i l'historiador Enric Pujol i un debat obert amb el públic. Revisitem aquest text guanyador de Premi Sant Jordi 2017 amb motiu dels 50 anys de la mort de Franco com a base per reflexionar sobre aspectes socials, econòmics i culturals del moment.

Aquesta proposta s'inclou dins els actes a l'entorn dels 50 anys de la mort del dictador Franco: la recuperació dels drets i les llibertats democràtiques que impulsa la Generalitat de Catalunya

Dissabte 10 de maig

15.00 hores. Dinar conjunt

Lloc: restaurant Sant Francesc

22.00 hores. Anys 1300... Teatralització de documents notariais

Lloc: sala de les Corts Catalanes, convent de Sant Francesc

Aquest espectacle està basat en documents dels notaris de Santa Coloma de Queralt i comarca al llarg del segle XIV.

A càrrec de la companyia Teatrehistòric.

Diumenge 11 de maig

11.00 hores. Visita al patrimoni històric de Montblanc dinamitzada per l'Associació de Guies Montblanc amb motiu del seu 25è aniversari. Se surt des del Pont Vell i s'acaba al convent de Sant Francesc.

RECERXIC - Espai Fundació la Roda

Dissabte 10 de maig a la Plaça Sant Francesc

18.00 hores. Sarau, espectacle familiar

Amb l'ajut d'una bona colla d'instruments de casa nostra i un tractament musical actualitzat, ens apropem cançons i balls de la Franja de Ponent, del País Valencià, de la Catalunya del Nord i de les Illes Balears.

A càrrec de la companyia Rah-mon Roma.

ORGANITZA:

Institut Ramon Muntaner

Centre d'Estudis de la Conca de Barberà

Ajuntament de Montblanc

Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana

Federació d'Ateneus de Catalunya

Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya

HI COL·LABOREN:

Centre d'Història Natural de la Conca de Barberà

Museu Comarcal de la Conca de Barberà

Arxiu Comarcal de la Conca de Barberà

Consell Comarcal de la Conca de Barberà

Associació Medieval de la Llegenda de Sant Jordi

Associació Cultural Baixa Segarra

Ajuntament de Santa Coloma de Queralt

Oficina Jove del Consell Comarcal de la Conca de Barberà

Associació de Guies de Montblanc

Museu Terra

AMB EL SUPORT DE:

Fundació Irla

Fundació Privada Mútua Catalana

Diputació de Tarragona

Departament de Recerca i Universitats de la Generalitat de Catalunya